

Ісламова Юлія
здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: **Лаврук В.В.**
д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів,
банківської справи, страхування та електронних платіжних систем
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ЯК ЗАПОРУКА ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Однією з актуальних проблем агропромислового комплексу України є інноваційний шлях розвитку сільськогосподарського виробництва. Широке впровадження інновацій в усіх напрямках діяльності сільськогосподарських підприємств сприяє: зростанню продуктивності праці, економії різних видів ресурсів, скороченню витрат і зниженню собівартості аграрно-продовольчої продукції, нарощуванню обсягів і підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва[3].

Інноваційний потенціал формує здатність аграрних підприємств конкурувати на внутрішньому та зовнішньому ринках і допомагає уникнути економічної кризи[4].

Важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України є інноваційна модель розвитку. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва на сучасному етапі зумовлюється в значній мірі широким впровадженням у практику вітчизняних і світових досягнень науково-технічного прогресу, стратегічна роль в якому належить інноваційній діяльності[5].

Результати впровадження інновацій віддзеркалюються в збільшенні обсягу продаж, зниженні собівартості продукції, зростанні фондоозброєності та продуктивності праці, підвищенні рентабельності роботи й інших виробничо-

фінансових показників діяльності аграрних підприємств, а також соціально-економічного розвитку сільських територій[7].

Сутність інноваційного розвитку різних галузей національного господарства не містить принципових розходжень. Проте в агропромисловому комплексі і особливо в сільському господарстві характер і основні напрями цього процесу істотно відрізняються.

До основних особливостей формування і розвитку інноваційного процесу у сільському господарстві відносяться наступні:

1) значні відмінності регіонів країни за природно-кліматичними умовами і спеціалізації виробництва;

2) різноманітність видів сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки, істотна різниця в технології обробки продукції, утримуванні тварин;

3) велика різниця в періодах виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції і продуктів її переробки;

4) наявність великої різноманітності типів виробництва за різними організаційно-правовими формами та формами власності, розмірами, спеціалізації, підпорядкованості, кооперації тощо;

5) велика залежність технологій виробництва в сільському господарстві від природно – кліматичних умов, дорожньо-транспортних мереж, віддаленості від постачальницьких центрів і ринків збуту продукції і інших факторів;

6) відособленість сільськогосподарських товаровиробників, віддаленість від інформаційно – консультаційних служб і організацій, які виробляють науково-технічну продукцію;

7) різний соціально-освітній рівень робітників сільського господарства;

8) відсутність чіткого і науково – обумовленого організаційно – економічного механізму передачі досягнень науки сільськогосподарським товаровиробникам і як наслідок, суттєве відставання галузі по освоєнню інновацій у виробництві [2].

Із впровадженням новацій у галузь види продукції, як правило, не змінюються, тільки набувають покращених властивостей. Інноваційну

діяльність у сільському господарстві запропоновано розглядати на чотирьох етапах: розробка новацій, їх апробація та перевірка, відтворення новацій, а також впровадження їх у виробництво.

Основною метою інновацій в аграрній сфері є забезпечення економічності та екологічності сільськогосподарського виробництва [9].

Слід відзначити, що у сільському господарстві розробка інновацій і їх впровадження пов'язано переважно з новими сортами рослин, виведенням нових порід тварин, нової техніки, новими ресурсозберігаючими технологіями, застосування яких у більшості випадків змінює характерні властивості сільськогосподарської продукції, що виробляється, але не призводять до появи нових видів продукції.

Інноваційна діяльність є важливою складовою прискорення розвитку сільського господарства. Саме в агропродовольчій сфері, на відміну від інших сфер, розвиток інновацій відбувається більш повільно, що вимагає особливої уваги. Інноваційні процеси у сільському господарстві мають певні особливості, пов'язані із його специфікою, а саме: наявністю живих організмів, сезонністю та підвищеними ризиками тощо.

Основним продуцентом новацій для сільського господарства нині є мережа науково-дослідних інститутів. Найбільш поширеними новаціями є: нові сорти та гібриди рослин і породи тварин, штами мікроорганізмів, марки і модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні та біологічні препарати (вакцини), економічні розробки (документально оформлені методики, різні рекомендації тощо). Апробацію та перевірку отриманих зразків здійснюють наукові установи і спеціальні державні установи й організації. Відтворення новацій у сільському господарстві здійснюють насінницькі господарства (вирощування елітного та репродукційного насіння нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур); племінні заводи (розведення чистих порідних ліній тварин); машинобудівні підприємства (серійний випуск нової техніки); біологічні фабрики (випуск вакцин тощо). Впровадження розробок у

виробництво, або перетворення новацій в інновації здійснюється за ініціативою суб'єктів підприємницької діяльності з метою досягнення комерційних вигод.

Внаслідок довготривалості етапів розробки й апробації фундаментальних інновацій в сільському господарстві, результати наукових досягнень у селекції сільськогосподарських культур дають максимальну віддачу через 15-20 років від початку фінансування кожного окремого напрямку наукової роботи, а в селекції порід тварин – 20-30 і більше років.

Впровадження та ринкове освоєння новацій стримується також рядом інших чинників, серед яких найвагомішими є низька платоспроможність господарств і відсутність достовірної й повної інформації про новітні вітчизняні наукові розробки в галузі сільського господарства.

Наукові дослідження потребують щорічного масштабного фінансування і всебічної державної підтримки, оскільки від цього залежить науковий рівень та якість новацій, що надзвичайно важливо в умовах поширення на українському ринку науково-технічної продукції конкурентоспроможних іноземних техніки й технологій, які за своїми техніко-економічними параметрами не поступаються, а часом і перевершують вітчизняні аналоги. Особливо це стосується імпорту сільськогосподарської техніки, насіння іноземних сортів культур рослин і засобів захисту рослин. Фінансова підтримка інноваційної діяльності необхідна також на інших етапах інноваційного процесу, оскільки стимулювання впровадження має забезпечити попит на вітчизняні наукові розробки [1].

Розвиток інноваційної діяльності в сільському господарстві України – важливий напрям по нарощуванню конкурентних переваг, оскільки аграрна галузь економічно розвинутих країн поступово перетворюється в наукомістку галузь виробництва.

Отже, можна зробити заключення, що у контексті існування необхідності нарощування обсягів виробництва та рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції одним із перспективних напрямів розвитку аграрних підприємств України є використання інноваційних підходів до здійснення господарської діяльності в сільському господарстві.

Список використаних джерел:

1. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України/ Олександр Іванович Дацій. К. : ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2004. 428с.
2. Садиков М.А. Управління інноваційними процесами в аграрній сфері АПК: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.02.03. К., 2002. 30 с.
3. Лаврук В.В. Теоретичні основи управління інноваційним розвитком аграрної галузі. Економічний простір. 2008. № 17. С. 64-70.
4. Лаврук В.В. Маркетингова концепція інноваційної політики агропромислового розвитку у конкурентному середовищі. Агросвіт. 2009. № 3. С. 4-7.
5. Лаврук В.В. Методичні підходи до оцінки й вибору інноваційно-інвестиційних проектів в агропромисловому виробництві. Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. 15/12/2011. № 168. – Ч.3: 143 Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. С. 43-47.
6. Лаврук В.В. Методика оцінки ефективності та аналізу інноваційної діяльності в сільському господарстві [Електронний ресурс]. Ефективна економіка. – 2010. – № 4. – Режим доступу до журн. : <http://www.economy.com.ua/index.php?operation=1&iid=192>.
7. Лаврук В.В., Лаврук О.С. Управління мотивацією інноваційної діяльності. Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Том14, №1(51). Частина 1. 2012. С. 376-381.
8. Лаврук В.В. Модернізація галузі тваринництва як умова продовольчого забезпечення населення України. Економіка АПК. 2016. № 12. С. 43-50.
9. Чабан В.Г. Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору. Економіка АПК. 2006. № 7. С. 68.